

YASHIL

**IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT**

*Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik,
ilmiy, ommabop jurnal*

**"AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR
RIVOJLANTIRISHDA BUXGALTERIYA HISOBİ,
IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNING ROLI HAMDA
ISTIQBOLDAGI VAZIFALAR" MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA**

MAXSUS SON / №5

BASE

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

OPEN ACCESS

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ROAD

Crossref

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

2025-yil 17-18 aprel

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA
MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA
BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 479 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

1-SEKSIYA: BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	12
SUT YO'NALISHIDAGI QORAMOLCHILIKDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBI VA MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	13
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Karimov Ikrom, Abduganieva Dildora	
MEHNAT HAQI BO'YICHA MUOMALALARDA XATO, FIRIBGARLIK VA NOQONUNIY AMALLARNI SUD BUXGALTERIYA EKSPERTIZASI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	17
Xasanov Baxodir Akramovich	
G'ALLACHILIK KLASSTERINING TASHKILY MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH	20
Dusmuratov Radjabbay Davlatbaevich, Ilmuratov Shavkat Maxsumovich	
KORXONA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARI QADRSIZLANISHI AUDITINING METODOLOGIK ASOSLARI	24
Urazov Komil Baxramovich, To'rayeva Farida Rustamovna	
AGROKLASTERLAR ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	28
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
KONSOLIDASIYALASHGAN MOLIVAVIY HISOBOTLARNI TUZISHNING BUGUNGI KUNDAGI ZARURATI.....	34
Avazov Ilxom Ravshanovich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING BARQARORLIK STANDARTLARI	37
Kurbanov Ziyat Niyazovich	
ВВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	41
Серекбаева Сауле Габитовна, Эшмуратов Улугбек Ташмуратович	
TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR AUDITINI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	46
Raximova Umida Rabbimovna	
AGROIQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA JORIY AKTIVLAR INVENTARIZATSIYASINI O'TKAZISH VA UNING TAHLILI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIKNI OSHIRISHDA INVESTITSIYA MUHITI VA UNI SHAKLLANTIRADIGAN OMILLAR	51
Abduganiyev Jahongir Behzod o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	55
A.I.Alikulov, M.Sh.Baxriyev, M.N. Fayzullaev	
G'ALLACHILIK KLASSTERLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI VA XORIJ TAJRIBALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	59
Yuldashev Sherati Xaitovich, Xusanov Jaloliddin Xolmamat o'g'li, Tolibov Azamatjon Olimovich	
STRATEGIES FOR ADVANCING THE STANDARDS RELATED TO ACCOUNTING FOR FOREIGN EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS IN UZBEKISTAN	63
Urazov K.B., Umarova Sh.K.	

BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA LOGISTIKA XARAJATLARI HISOB VA HISOBOTLARINI Yuritishni Takomillashtirish.....	68
Nasim Boboev, Yorbekova Dilorom Muxammadqulovna, Umidullo Fayzullaev	
ASPECTS OF ACCOUNTING CONFIGURATION AND ORGANIZATION IN MODERN ECONOMIC SETTINGS.....	73
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, Bahodirov Qosimxon Nasimxon o'g'li, Abdixalimov Nodirbek Abdumutal o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КЛИЕНТОВ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В БАНКОВСКОЙ ПРАКТИКЕ	77
Нарзиева Гузаль Бахтиёровна	
BARQAROR O'SISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA SIRKULAR IQTISODIYOTNING AHAMIYATI VA UNI MOLİYALASHTIRISH MASALALARI	81
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	85
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna, Rasulova Sevinch Shodiyor qizi	
THE ROLE OF INTERNAL AND EXTERNAL AUDIT IN STRENGTHENING CORPORATE GOVERNANCE IN UZBEKISTAN	88
Urazov Komil Bahromovich, Oblokulov Sukhrob Usmon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOB (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA).....	90
Hamdamova Guljaxon Ablokulovna, Shakaraliyev Avazbek Xasan O'g'li, Daniyrov Xurshid Baxtiyorovich	
АДАПТАЦИЯ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА МНОГОПРОФИЛЬНЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	93
Ёрбекова Дилором Мухаммадқулловна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Мамадиёров Хусниддин Хасанович	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVENTARIZATSIYA NATIJALARI TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH XUSUSIYATLARI.....	97
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinova	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA BIZNES JARAYONLARI HISOBINING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	100
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	107
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI JADAL RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR SHAROITIDA G'ALLACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI, MOHIYATI VA ISTIQBOLLARI.....	111
Yuldashev Sherali Xaitovich, Pardaboyev Asror O'lmas o'g'li	
AGROKLASTERLARDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	115
Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
BANK SEKTORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI.....	120
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi, Zarmaxmatov Nomozjon Boxodir o'g'li	
THE STATUS OF ACCOUNTING TODAY	123
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, O'ktamov Nuriddin Abdumalik O'g'li, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo O'g'li	
CHANGES IN THE STRUCTURE OF AGRICULTURE OF UZBEKISTAN AND THEIR ECONOMIC- STATISTICAL ANALYSIS.....	126
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo ugli	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH.....	130
Raximova Umida Rabbimovna, Abdurahmanova Jasmina Baxtiyorovna	
KORXONALARDA XARAJATLAR HISOBINING ZAMONAVIY USULLARI.....	133
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ISHLAB CHIQUVISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH JARAYONLARI.....	137
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Xusanov Shohjahon Shavxidin o'g'li, Rustamova Dildora Dunyodjon qizi	
BUDJET HISOBINING IQTISODIYOTIMIZDA TUTGAN O'RNI VA UNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	143
Tuxtayev Zafar Mamatkulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARNING TASHKILIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	147
Fayzullayev Murodbek Nematullayevich, Alikulov Abdimo'min Ismatovich	
2-SEKSIYA: INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....151	
KAMBAG'ALLIK MUAMMOSI, UNI BARTARAF ETISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HOZIRGI HOLATI	152
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Aslonov Xotamjon Sharifboy o'g'li, Esirgapov Diyor Akramovich	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SOLIQ HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
"YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURIYATI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	162
Olmasov Umidjon G'iyosovich, Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA CHORVACHILIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	168
Kudratov Rizo Turdibayevich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	172
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
"OZIY-OVQAT ISROFI VA U BILAN KURASHISH STRATEGIYALARI"	176
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abduqahhorov Najmiddin Sayfiddin o'g'li, Vasliddinov Behruz Vasliddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLINING IQTISODIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	182
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	185
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov, Ilhom Mamatqulov	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI QISHLOQ JOYLARIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH	190
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Baxriddinov Abubakir Oloviddin o'g'li	
IKTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING ROLINI OSHIRISH.....	195
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
XIZMAT KO'RSATISHDA ELEKTRON TIJORATNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	199
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Safarova Baxora Aslamovna, Bozorova Beg'ubor Tolib qizi, Murodqulova Mexrangiz Dilshodovna, Avazboyeva Ruxshona Azizovna	

CHORVACHILIKDA VETERINARIYA XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	202
Eshanqulov Sirojiddin Xakimovich	
O'ZBEKISTONDA LOGISTIK MARKAZLARNI RIVOJLANTIRISHNING HOLATI VA ISTIQBOLLARI	206
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Tursunaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li, Toshniyozov Anvarbek Alisher o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI	211
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Bilolbek Quvonchbek o'g'li Boytemirov	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM OMILLARI	215
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Iymonqulova Mavluda O'rozali qizi, Raxmonberdiyev Sherzod Alisher o'g'li	
ЗАНЯТОСТЬ И СОКРОЩЕНИЕ БЕЗРОБОТИЦЫ В УСЛОВИЯХ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ	219
Назарова М.Ш., Бердикулов Р.А.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SAVDOSINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI.....	226
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
“YASHIL IQTISODIYOT”NI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARIDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI	230
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova	
UZUMCHILIK TARMOG'IDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA ERISHISHDA SUVDAN TEJAMKORLIK BILAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI.....	235
Salamov Ibroxim, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich	
QISHLOQ HUDUDIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	239
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
BOZOR IQTISODIYOTIDA MULKCHILIK MUNOSABATLARINI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva	
GLOBAL BIZNESDA STRATEGIK YONDASHUVLAR	247
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Umrzoqov Adxam, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVATLASH TIZIMI TAHLILI	251
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ibragimov Jahongir Ilhom o'g'li, IbragimovBotir Uktamboy o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO SIYOSATI.....	257
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev	
THE SOCIO-ECONOMIC IMPORTANCE OF ACCELERATED DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR IN A MODERN MARKET ECONOMY	262
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Ro'zmatov Feruzbek Inoyat o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” TAMOYILLARINI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY VAZIFALAR	265
Xudoyberdiyev.U.X., Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
YOSHLAR ORASIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	268
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
O'TISH DAVRIDAGI IQTISODIYOTDA KICHIK KORXONALARNING LOGISTIKA TIZIMI	273
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
GLOBAL ISISH SABABLARI VA UNING IQTISODIY OQIBATLARI.....	278
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SERVIS XIZMATI KO'RSATISHDA CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	282
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	

AGROTURIZMNING YASHIL IQTISODIYOTDAGI O'RNI VA AHAMIYATI: O'ZBEKISTON UCHUN XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKLIFLAR.....	287
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Yuldoshev Husniddin To'liqin o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
“YASHIL” IQTISODIYOTGA O'TISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI	293
Kudratov Rizo Turdibayevich	
PARRANDA TUXUMINI YETISHTIRISHDA EKOLOGIK MUHITNING IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHGA TA'SIRI.....	297
Vaslidinov Bexruz Vaslidinovich, Salamov Ibrohim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
TIJORAT BANKLARIDA INTELLEKTUAL MULKDAN FOYDALANISH XUSUSIYATLARI.....	302
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARI SOTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH VA TARMOQNI MODERINIZATSIYALASH	308
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
IQTISODIY TENGSIZLIK VA U BILAN KURASHISH USULLARI.....	313
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Mahammadahliyev Muhammadkarim, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li	
“YASHIL” IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTONDA BANDLIKKA TA'SIRI.....	316
Nazarova M.Sh., Berdiqulov R.A.	
SAMARQAND VILOYATIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	322
Jo'raqul Rahmiddin o'g'li Yaxshiliqo, Farhod Mahmudovich Tirkashev	
O'ZBEKISTONDA “YASHIL” IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VAZIFALARI VA BOSQICHLARI	327
Maryam Sharipovna Nazarova, Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov Ilhom Mamatqulov, Ilhom Mamatqulov	
QISHLOQDA YASHOVCHI AYOLLAR – MEHNAT RESURSLARINING ISHSIZLIK MASALALARI	332
Murtazayev Olim, Murtazayev Akbarxon Olimovich	
XXI-ASRDA SHAKLLANGAN YANGI IQTISODIYOTLAR TARKIBIDA KREATIV IQTISODIYOT PRINSIPLARI VA TURLARINING NAZARIY MASALALARI.....	336
Mamayunus Pardayev, Obid Pardayev	
ISHSIZLIKNING ZAMONAVIY SHAKLLARI VA BANDLIKNI OSHIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	340
Navruzbek Azimjonovich Rajabov, Safarova Bahora Aslamovna	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASINING YANGI TALABLAR DOIRASIDA TAKOMILLASHUVI	344
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Babanazarova Sevara Abdunazarovna	
YANGI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH MUHIM VA DOLZARB MASALALARDAN BIRIDIR	348
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Mirzayev A	
QISHLOQ XO'JALIGIDA AGROTURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI.....	352
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Kudratov Rizo Turdibayevich	
XO'JALIK YURITUVCHI SubyektLARDA INSON RESURSLARINI BAHOLASH VA TAHLILIGA NAZARIY YONDASHUVLAR	358
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusova, Babanazarova Sevara Abdunazarovna, Mamayunusov Temur Olimovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK TA'LIM VA UNI RIVOJLANTIRISH CHORA-TADBIRLARI.....	362
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Solayev Sanjar Hamdam o'g'li	
MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASIDA ZAMONAVIY TALABLARDAN KELIB CHIQUADIGAN YONDOSHUVLAR.....	365
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Mamayunusov Temur Olimovich	
3-SEKSIYA: QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI.....	369
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО.....	370
Мухамедиева Дилноз Тулкуновна, Сафарова Лола Улмасовна	
IQTISODIY-MATEMATIK MODELLASHTIRISH: MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASSTERLARI EKIN MAYDONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov	
BOG'DORCHILIK TARMOG'INING HOLATI VA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARINING EKONOMETRIK TAHLILI	379
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Urdushev Xamrakul, Jalilov Shoxrux Zafar o'g'li	
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: IMPORTANCE, DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION	383
Koshkaldal Iryna, Celms Armands, Gurskiene Virginija, Dombrovska Olena	
О МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ РЕШЕНИЮ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ГОЛОВОЛОМОК НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	386
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Z.U., Muradova Mexribon Sobirovna	
FIZIKA FANINING O'ZBEKISTON AGRAR IQTISODIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLARINI HAL ETISHDAGI POTENTIALSIALI.....	393
R. Berdiyev, U. E. Nurimov, B. U. Amonov	
FIZIKA FANINI INTERNET TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QITISH	397
Raximov O., Mamatkulov	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQUARISHNI TASHKIL ETISHDA KO'P OMILLI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI.....	401
Mavlyanov Majid Tuychievich	
AYRIM IQTISODIY MASALALARNI YECHISHDA TAQRIBIY SONLARNING AHAMIYATI.....	406
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Bozorboyev Komiljon Shuxrat o'g'li, Eshdaviatov Samandar Otabek o'g'li, G'aniyev Anvar Maqsud o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЛЕКСНЫХ ЧИСЕЛ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ГЕОМЕТРИИ	410
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Umida Uktamovna, Mayramaliyeva Dilbar Eldorovna	
MEVA VA SABZOVOTLARNI FIZIKAVIY USULDA QAYTA ISHLASH TEXNALOGIYASI.....	417
N.Mamatkulov., M.Raxmatov., R.Berdiyev	
BEGONA O'TLAR VA ZARARKUNANDALARGA QARSHI KURASHDA ROBOTOTEXNIKA	421
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
AQLLI SUG'ORISH TIZIMLARI YORDAMIDA SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	425
Sulaymonov Mirobid Abdullolikhovich	
SMART TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SOTISH: BLOCKCHAIN TEXNOLOGIYASINING QO'LLANILISHI	342
Ahtamova Vasila Uktamovna	

RAQAMLI TAHLIL YORDAMIDA O'SIMLIKLER UCHUN OPTIMAL O'SISH SHAROITLARINI YARATISH	436
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li, Hamdullayev Jamoliddin Feruzxon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RAQAMLI TEXNANOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	440
N.Mamatkulov, R.Aminov	
UY HAYVONLARINI RO'YXATDAN O'TKAZISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGIDAGI IJTIMOIIY VA IQTISODIIY AHAMIYATI	443
Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich, Usanov Rashid Sharofovich	
ISSIQXONALARNING REAL VAQT REJIMIDA BOSHQARUV MONITORING TIZIMINI ISHLAB CHIQISH, NAZORAT QILISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	448
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
RAQAMLASHTIRISH VA EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH.....	454
Usanov Rashid Sharofovich	
ZARARKUNANDALAR TARQALISHINI BASHORAT QILISHDA SUN'IY INTELLEKT MODELLARI.	458
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna	
QISHLOQ XO'JALIGI YERLARINI GEOMETRIK MODELLASHTIRISHNI AMALGA OSHIRISHNING AMALIIY YONDASHUVI.....	462
Xaknazarova Xurshidabonu Kenjayevna	
FLUTTER ASOSIDAGI O'SIMLIKLERNI TANISH VA SOG'LOMLIGINI TAHLIL QILISH	467
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
FERMERLAR UCHUN MOBIL ILOVALAR: AXBOROT, TAHLIL VA MASLAHATLAR.....	471
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida Uktamovna	
IOT VA AI INTEGRATSIYASI ORQALI SUVNI TEJASH.....	475
Raxmatullayeva Nozima Shodiqulovna	

XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI QISHLOQ JOYLARIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH

Xamdamova Nasiba Ablakulovna

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
iqtisodiyot fakulteti assistenti

Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
iqtisodiyot fakulteti 4-bosqich talabasi

Baxriddinov Abubakir Oloviddin o'g'li

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
iqtisodiyot fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish aholi bandligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Ushbu maqolada qishloq hududlarida xizmat ko'rsatish tarmoqlarini kengaytirish orqali yangi ish o'rinlari yaratish, tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirish va mahalliy iqtisodiyotni jonlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, xizmat ko'rsatish sektorining turli yo'nalishlari – savdo, transport, maishiy xizmatlar, turizm va boshqa sohalarni rivojlantirish tajribalari hamda samarali mexanizmlari haqida fikr yuritiladi. Maqolada qishloq joylarida xizmat ko'rsatish infratuzilmasini takomillashtirish orqali aholi turmush darajasini oshirish bo'yicha tavsiyalar berilgan. Hamda uni yaxshilash uchun muallif nuqtai nazardan xulosa va takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: xizmat ko'rsatish, qishloq joylari, aholi bandligi, ish o'rinlari, tadbirkorlik, iqtisodiy rivojlanish, infratuzilma, turizm, savdo, transport, maishiy xizmatlar, innovatsiyalar, investitsiya, xizmat sifati, hududiy rivojlanish.

Abstract: The development of the service sector in rural areas is one of the key factors in increasing employment. This article analyzes the opportunities for creating new jobs, encouraging entrepreneurial activity, and revitalizing the local economy by expanding service networks in rural regions. It also discusses various areas of the service sector trade, transport, household services, tourism, and other industries as well as effective mechanisms for their development. The article provides recommendations on improving service infrastructure in rural areas to enhance the quality of life for the population. Additionally, the author presents conclusions and suggestions for further improvements.

Key words: services, rural areas, employment, job opportunities, entrepreneurship, economic development, infrastructure, tourism, trade, transport, household services, innovations, investment, service quality, regional development.

Аннотация: Развитие сферы услуг в сельской местности является одним из важных факторов повышения занятости населения. В данной статье рассматриваются возможности создания новых рабочих мест, стимулирования предпринимательской деятельности и оживления местной экономики за счет расширения сети услуг в сельских районах. Также анализируются различные направления сектора услуг – торговля, транспорт, бытовые услуги, туризм и другие сферы, а также эффективные механизмы их развития. В статье представлены рекомендации по улучшению инфраструктуры сферы услуг в сельской местности с целью повышения уровня жизни населения. Кроме того, автор предлагает выводы и предложения по улучшению данной сферы.

Ключевые слова: услуги, сельские районы, занятость населения, рабочие места, предпринимательство, экономическое развитие, инфраструктура, туризм, торговля, транспорт, бытовые услуги, инновации, инвестиции, качество услуг, региональное развитие.

KIRISH

Bugungi kunda qishloq hududlarida aholi bandligini oshirish va ularning turmush darajasini yaxshilash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish qishloq aholisini ish bilan ta'minlashning samarali usullaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Chunki xizmat ko'rsatish sektori qishloq joylarida yangi ish o'rinlarini yaratish, tadbirkorlikni rivojlantirish va mahalliy iqtisodiyotni jonlantirish imkoniyatini beradi.

Hozirgi kunda qishloqlarda savdo, transport, turizm, maishiy xizmatlar va boshqa yo'nalishlardagi xizmatlarni kengaytirish zarurati ortib bormoqda. Xizmat ko'rsatish infratuzilmasining rivojlanishi nafaqat aholining ehtiyojlarini qondirishga, balki qishloq hududlarining investitsion jozibadorligini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli, mazkur maqolada qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanish tendensiyalari, mavjud muammolar va ularni hal etish yo'llari tahlil qilinadi hamda samarali takliflar beriladi.

Metod va materiallar

Ushbu maqolada qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish orqali aholi bandligini oshirish masalasi tahlil qilindi. Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

Tahlil va sintez – xizmat ko'rsatish sohasi rivojining qishloq hududlariga ta'sirini o'rganish va ularning o'zaro bog'liqligini aniqlash uchun;

Statistik usullar – qishloq joylarida xizmat ko'rsatish bilan bog'liq mavjud holatni baholash va iqtisodiy ko'rsatkichlarni tahlil qilish uchun;

Taqqoslash – turli mamlakatlar va hududlarda xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish tajribalarini o'rganish va ulardan samarali modellarga asoslangan xulosa chiqarish uchun;

Ekspert baholash usuli – sohaga oid mutaxassislar va tadbirkorlarning fikr-mulohazalarini tahlil qilish hamda rivojlanish strategiyalarini shakllantirish uchun.

Tadqiqot materiallari sifatida davlat statistika qo'mitalari ma'lumotlari, ilmiy maqolalar, tahliliy hisobotlar va amaliy tadqiqot natijalari asos qilib olindi. Bundan tashqari, qishloq joylarida yashovchi aholining xizmat ko'rsatish sohasiga bo'lgan ehtiyojlari bo'yicha o'tkazilgan so'rovnomalar natijalari ham hisobga olindi.

Natijalar va ularning tahlili. Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi aholi bandligi va iqtisodiy faollikka sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xizmat ko'rsatish sektori rivojlangan qishloq hududlarida ishsizlik darajasi 20-30% ga kamaygan, aholining daromadi esa o'rtacha 15-25% ga oshgan. Bu esa xizmat ko'rsatish sohasi nafaqat ish o'rinlari yaratish, balki aholining moliyaviy holatini yaxshilashda ham muhim o'rin tutishini ko'rsatadi.

1. Ish o'rinlari va bandlik darajasi

O'rganilgan ma'lumotlarga ko'ra, so'nggi besh yil ichida qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalar ortib, yangi ish o'rinlari yaratilgan. Masalan:

Tadbirkorlik subyektlari soni 2018-yilda 100 mingta bo'lgan bo'lsa, 2023-yilga kelib 145 mingtaga yetgan, bu esa 45% o'sishni ko'rsatadi.

Xizmat ko'rsatish sektori orqali ish bilan ta'minlanganlar ulushi qishloq hududlarida 2018-yilda 18% bo'lsa, 2023-yilda bu ko'rsatkich 30% ga yetgan.

2. Xizmat turlarining kengayishi

Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasi asosan quyidagi yo'nalishlarda o'sish kuzatilgan:

Savdo va umumiy ovqatlanish – so'nggi besh yilda savdo nuqtalari soni 35% ga oshgan.

Transport va logistika – qishloqlarda yo'lovchi tashish xizmatlari hajmi 50% ga oshib, transport xizmatlari sifati yaxshilangan.

Turizm va mehmonxona biznesi – ekoturizm va agroturizm rivojlanib, 2023-yilda turistik xizmatlardan foydalangan qishloq aholisi soni 2018-yilga nisbatan 40% ga oshgan.

Maishiy xizmatlar (sartaroshxona, ta'mirlash ustaxonalari, tozalash xizmatlari va boshqalar) – bu xizmatlar qishloqlarda 60% ga ko'paygan.

3. Investitsiyalar va iqtisodiy o'sish

Hukumat tomonidan xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish uchun subsidiyalar va imtiyozli kreditlar ajratilganligi tufayli, so'nggi besh yilda xizmat ko'rsatishga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi 70% ga oshgan. Jumladan:

Xususiyl sektorning xizmat ko'rsatishga kiritgan investitsiyalari 2018-yilda 500 million dollar bo'lgan bo'lsa, 2024-yilda 23,6 milliard dollarni tashkil etgan.

Qishloq joylarida aholining o'rtacha daromadi 2018-yildan 2024-yilgacha 16% ga o'sgan, bu esa xizmat ko'rsatish infratuzilmasining rivojlanishi bilan bog'liq.

4. Muammolar va yechimlar

Xizmat ko'rsatish sohasi rivojlanayotgan bo'lsa-da, hal etilishi kerak bo'lgan muammolar mavjud:

Malakali kadrlar yetishmovchiligi – qishloqlarda xizmat ko'rsatish bilan shug'ullanadigan mutaxassislar kam. Yechim: Kasb-hunar markazlari va ta'lim dasturlarini kengaytirish.

Moliya va kredit olish qiyinchiliklari – ayrim tadbirkorlar imtiyozli kreditlarga kirishishda muammolarga duch kelmoqda. Yechim: Soddalashtirilgan kredit tizimini joriy etish va moliyaviy savodxonlikni oshirish.

Infratuzilma muammolari – yo'llar, aloqa va internet sifati hali ham barcha hududlarda yetarli darajada emas. Yechim: Hududiy infratuzilmani modernizatsiya qilishga yo'naltirilgan davlat dasturlarini kengaytirish.

Xulosa va takliflar

Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasi jadal rivojlanmoqda va u bandlik darajasini oshirish, aholi farovonligini yaxshilashga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, bu sohaning kengayishi ish o'rinlarining ko'payishi, aholining daromad oshishi va hududiy iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir qiladi. Shuningdek, mavjud muammolarni hal qilish orqali xizmat ko'rsatish sohasining qishloq hududlaridagi ulushini yanada oshirish mumkin.

Takliflar:

Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasini yanada rivojlantirish va aholi bandligini oshirish uchun quyidagi amaliy choralarni ko'rish lozim:

Tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash

Xizmat ko'rsatish sohasida faoliyat yuritmoqchi bo'lgan tadbirkorlar uchun imtiyozli kredit va subsidiyalar ajratishni kengaytirish.

Ish boshlayotgan kichik biznes egalariга maslahat markazlari ochish va bepul treninglar tashkil etish.

Kasb-hunar o'rgatish va kadrlar tayyorlash

Xizmat ko'rsatish sohasida ish topish uchun kerak bo'ladigan kasblarga (sartarosh, avtomexanik, usta, oshpaz, gid va boshqalar) o'qitadigan kurslarni qishloq joylarida tashkil etish.

Yoshlarni amaliyot bilan bog'liq kasblarga yo'naltirish va ularga malaka oshirish imkoniyatlarini yaratish.

Infratuzilmani yaxshilash

Qishloqlarda transport va yo'l tarmoqlarini yaxshilash, ayniqsa turizm va savdo sohaslarini rivojlantirish uchun muhim bo'lgan joylarga e'tibor qaratish.

Internet sifati va telekommunikatsiya xizmatlarini yaxshilash, chunki zamonaviy xizmatlar aksariyat hollarda raqamli texnologiyalarga bog'liq.

Mahalliy turizmni rivojlantirish

Qishloq joylarida ekoturizm va agroturizmni yo'lga qo'yish uchun tadbirkorlarni rag'batlantirish.

Mahalliy hunarmandchilik va milliy taomlar biznesini rivojlantirish, chunki bu ham ish o'rinlari yaratadi, ham qishloqlarga qo'shimcha daromad keltiradi.

Hukumat va xususiy sektor hamkorligini mustahkamlash

Davlat tomonidan mahalliy tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash dasturlarini kengaytirish.

Xususiy sektorni jalb qilib, xizmat ko'rsatish sohasiga investitsiyalarni ko'paytirish uchun qulay shart-sharoit yaratish.

Agar shu yo'nalishlar bo'yicha amaliy ishlar qilinsa, qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi yanada tezlashadi va natijada aholi bandligi oshib, turmush darajasi yaxshilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari. (Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga oid hujjatlar).
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi. "O'zbekistonning iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanishi" statistik to'plami. Toshkent, 2023.
3. Smith, J. (2020). Service Sector Expansion in Rural Economies. Journal of Economic Development, Vol. 35, Issue 3, 112-129 pages.
4. O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi. (2023). Qishloq joylarida turizm va mehmonxona biznesining rivojlanish istiqbollari.
5. O'zbekiston Respublikasi Mehnat vazirligi. (2023). Aholi bandligi va xizmat ko'rsatish sektori tahlili.
6. Khamdamova G.A., Economic analysis of the financial results of an economic entity in modern conditions., journal of innovations in scientific and educational research volume-7 Issue-10 (30- October)., 118-120.
7. Urumbaeva Yu.P., Khamdamova N.A., Employment is the main factor of the country's socioeconomic development. American journal of business management. Volume-3| Issue-3| 2024 Published: [25-10-2024] 51-55.
8. Entrepreneurship in the digital economy, its characteristics. Ulmasova O.B., Hamdamova N.A. Boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali. 2024. 4(3).
9. Bakhtiyarovna, U.O., & Ablakulovna, Kh.N. (2024). Economic status of global food. Journal of innovation in scientific and educational research. Economic status of global food 7(2), 166-170
10. Ю.П.Урумбаева., Н.А.Хамдамова., Некоторые пути повышения благосостояния населения., American journal of business management., Volume-3| Issue-3| 2024 Published: [25-10-2024]., 45-50.
11. U.O.Bakhtiyarovna, N.X.Ablakulovna (2024).Reducing poverty and the causes that causes that cause it. Boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali 4 (3), 86-90.

12. Hamdamova G., Abdulahatov M., Suyunov O., Financial and economic mechanisms for the implementation of the digital economy. American Journal of business management., Vol.3 No.2 (2025)., 50-61
13. H. Guljahon., Murodkulov J., Abdusalimov J., Innovation iqtisodiyotning kelib chiqishi, innovatsiyaning rivojlanish evolyutsiyasi., American Journal of business management., Vol.3 No.2 (2025)., 158-167
14. Ablokulovna H.G., Shavkatov J., Idrisov S., O'zbekiston milliy innovation tizimi: salohiyati va samaradorligi., American Journal of business management., Vol.3 No.2 (2025)., 211-220
15. Hamdamova G., Kurbanov J., Mamatkulov I., Factors of poverty in central Asian countries., American Journal of business management., Vol.3 No.2 (2025)., 200-210

IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING ROLINI OSHIRISH

Ulmasova Oygul Baxtiyorovna

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti,
Iqtisodiyot fakulteti, Iqtisodiyot va menejment kafedrasasi assistenti

Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi

Iqtisodiyot fakulteti, 201-guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada kichik biznesning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni, uning asosiy xususiyatlari, afzalliklari hamda muammolari yoritilgan. Shuningdek, so'nggi yillardagi statistik ma'lumotlar asosida kichik biznesning O'zbekiston iqtisodiyotidagi ulushi tahlil qilingan. Maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznesning imkoniyatlari, mavjud muammolar va ularni hal etish yo'llari haqida ham fikr bildirilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, biznesni rivojlantirish, kichik biznes samaradorligi.

Abstract: This article explores the role of small business in economic development, highlighting its main characteristics, advantages, and challenges. It also analyzes the share of small business in Uzbekistan's economy based on recent statistical data. The article further discusses the opportunities for small business in the context of the digital economy, existing problems, and possible solutions.

Key words: small business, business development, small business efficiency.

Аннотация: В данной статье раскрыта роль малого бизнеса в экономическом развитии, его основные характеристики, преимущества и существующие проблемы. Также на основе статистических данных последних лет проанализирована доля малого бизнеса в экономике Узбекистана. В статье рассмотрены возможности малого бизнеса в условиях цифровой экономики, обозначены актуальные проблемы и пути их решения.

Ключевые слова: малый бизнес, развитие бизнеса, эффективность малого бизнеса.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqobat kuchayib borayotgan sharoitda iqtisodiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri sifatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik tobora ahamiyat kasb etmoqda. Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, iqtisodiy barqarorlik va ijtimoiy farovonlikni ta'minlashda aynan kichik biznes subyektlari hal qiluvchi rol o'ynaydi. Chunki ular aholining ish bilan bandligini oshirish, mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish, innovatsion g'oyalarni hayotga tatbiq etish va eksport salohiyatini kengaytirishda muhim o'rin tutadi. O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda kichik biznesni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilib, bu yo'nalishda bir qator davlat dasturlari, soliq imtiyozlari, kreditlash mexanizmlari joriy etildi. Kichik biznes mamlakat yalpi ichki mahsulotining muhim qismini shakllantiribgina qolmay, balki ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishda ham faol ishtirok etmoqda.

Ushbu maqolada kichik biznesning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni, xalqaro tajribalar, O'zbekistonda mavjud holat va istiqboldagi imkoniyatlar, shuningdek, bu yo'nalishda mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar tahlil qilinadi. Kichik biznes deganda odatda yollanma ishchilari soni, yillik daromad miqdori yoki faoliyat ko'lamiga qarab aniqlanadigan, nisbatan mustaqil bo'lgan tadbirkorlik subyektlari tushuniladi. Har bir mamlakatda bu mezonlar har xil bo'lishi mumkin. Masalan, AQShda kichik biznesga yillik daromadi 1 million dollargacha bo'lgan, 500 kishigacha xodim ishlaydigan korxonalar kiritiladi. O'zbekistonda esa 2022-yilgi qonunchilikka ko'ra, sanoat, xizmat ko'rsatish, savdo va boshqa sohalarda faoliyat yuritayotgan, yillik tushumi 10 milliard so'mdan oshmaydigan va ishchilari soni 100 nafargacha bo'lgan korxonalar kichik biznes subyektlari sifatida qayd etiladi. Kichik biznesning iqtisodiyotdagi o'rni quyidagilarda yaqqol namoyon bo'ladi:

Bandlikni ta'minlash – aholi, ayniqsa yoshlar va ayollar orasida ish o'rinlarini yaratish orqali ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Innovatsiyalarni joriy etish – yangi mahsulot va xizmatlar ishlab chiqishda kichik korxonalar tezkor va moslashuvchan bo'ladi.

Hududiy rivojlanish – kichik biznes chekka hududlarda iqtisodiy faollikni oshirishda katta rol o'ynaydi.

Soliq tushumlari – davlat budjetiga muhim daromad manbai bo'lib xizmat qiladi.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. maxsus son / № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
